

การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการ
จัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา

Development of Professional Learning Community Model to
Improve Competency on Active Learning Management of
Secondary School Teachers

ศุภากร เมฆขยาย

Supakorn Mekkhayai

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สมุทรปราการ

Triamudomsuksanomklao Samutprakan School

Corresponding, Author Email: giab.mek@gmail.com

Received August 29, 2022; Revised September 27, 2022; Accepted: September 28, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา 2) ตรวจสอบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ออกแบบการวิจัยเป็นแบบรองรับภายใน ด้วยการศึกษาวีธีเชิงคุณภาพ และสนับสนุนด้วยวิธีการเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน หัวหน้ากลุ่มสาระ 8 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และแบบประเมินนวัตกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. กระบวนการ ประกอบด้วย 1) พิจารณาเป้าหมาย และวางแผนการดำเนินงาน 2) ปฏิบัติการสอนและสังเกตชั้นเรียน 3) ชื่นสะท้อนคิด 4) ประเมินผลสำเร็จ 4.การวัดและการประเมินผล 5. เงื่อนไขสำคัญ และ 6.ปัจจัยสนับสนุน

2. ผลการตรวจสอบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.53, S.D. = 0.47)

คำสำคัญ: ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก; ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา

Abstract

This is a Research and Development Research. The objectives of this research were 1) to develop professional learning community model to improve competency on active learning management of secondary school teachers 2) to examine professional learning community model to improve competency on active learning management of secondary school teachers using Mixed Methods Research approach, designing the research as an embedded design through studying qualitative method and supporting with quantitative method. The target group were 2 school administrators, 8 heads of subject department and 5 qualified experts. The research instruments consisted of documentary analysis form, structured interview, and innovation evaluation form. The data was analyzed by mean, standard deviation. and content analysis. The research showed that:

1. The professional learning community model to improve competency on active learning management for secondary school teachers consisted of 6 components: 1. Principles 2. Objectives 3. Processes which included 1) Consider 2) Action 3) Reflect and 4) Evaluation 4. Evaluation 5. Conditions, and 6. Contributing Factors

2. The result of the examination of the professional learning community model to improve competency on active learning management of secondary school teachers as a whole was at the highest level ($\bar{x}$ = 4.53, S.D. = 0.47)

Keywords: Professional Learning Community, Active Learning; Secondary School Teachers

บทนำ

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning community: PLC) เป็นการทำงานเป็นทีมของครู ผู้บริหาร นักการศึกษา เพื่อการพัฒนาผู้เรียน โดยสาระสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านการวางแผน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของโรงเรียน (เสถียร อ่วมพรหม, 2560) การพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพต้องรวมพลัง และช่วยกันพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Professional Development) นวัตกรรมของการพัฒนาครูที่สำคัญและควรทำความเข้าใจอย่างชัดเจนสู่การปฏิบัติเพื่อการปฏิรูปครู ไปสู่ครูมืออาชีพ คือความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสืบสอบเพื่อสร้างนวัตกรรมพร้อมกับเป็นผู้เรียนที่มีความใฝ่เรียนใฝ่รู้สู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้แล้ว (วิชัย วงศ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2558) ได้ให้ความเห็นไว้สอดคล้องกับ (วรลักษณ์ ชูกำเนิด และคณะ, 2557) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการประสานแนวคิด 2 ประการได้แก่ ความเป็นมืออาชีพ

(Professional) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) คือการรวมกลุ่มกันของบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร ที่มีวิสัยทัศน์และภารกิจร่วมกัน โดยการทำงานเป็นทีมเรียนรู้ ครูเป็นผู้นำร่วมกัน โดยมีผู้บริหารเป็นผู้สนับสนุนสู่การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเปลี่ยนแปลงคุณภาพของตนเองสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และสร้างความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน จุดเน้นของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู คือ การเรียนรู้ร่วมกัน เน้นการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ (work collaborative) และอาศัยความรับผิดชอบต่ตนเอง (self-accountable) บุคลากรเกิดความผูกพันกับองค์กร โดยมีการพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกันตามลำดับความสำคัญของภารกิจ การพัฒนาภาวะผู้นำกับผู้บริหาร การทบทวน การสื่อสาร ค่านิยมขององค์กรกับพันธกิจให้บุคลากรเข้าใจตรงกัน (วิชัย วงศ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2558) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานจนกระทั่งสามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรได้ ซึ่งจากเดิมเน้นการสอน เปลี่ยนเป็นเน้นการเรียนรู้ จากเน้นสิ่งที่สอน เปลี่ยนเป็นเน้นสิ่งที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ เพื่อแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้ และทักษะเหล่านั้น จากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของครูแต่ละคน เปลี่ยนเป็นการจัดการเรียนการสอนเป็นทีม PLC (วิจารณ์ พานิช, 2559) ซึ่งเป็นแนวคิดเดียวกับ (James Bellanca and Ron Brandt, 2010) ที่สนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้ให้นักการศึกษาได้ทำงานร่วมกัน แบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดี และผลสัมฤทธิ์แห่งศตวรรษที่ 21 เข้ากับการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน การเรียนการสอนจึงต้องปรับเปลี่ยนโดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จากการลงมือทำ (Active Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ครูต้องลดบทบาทในการสอนและการให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ควรไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการกระทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น และอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์โดยการพูด การเขียน อภิปรายกับเพื่อน ซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือทำมากกว่ารับฟังอย่างเดียว จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบและการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่าแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นจริง และสามารถเพิ่มการแก้ปัญหาการคิดเชิงวิพากษ์และอื่นๆ ได้อีกด้วย (สุพรรณิ ชานประเสริฐ, 2557) ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ที่ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ว่าเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful learning) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ที่มีความเข้าใจในตนเองใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึง การมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการ

เรียนรู้ตามระดับช่วงวัย ลักษณะของการจัด การเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) คือ เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพทางการคิด การแก้ปัญหา และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนให้มากที่สุด จัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสารสารสนเทศสู่ทักษะการคิดวิเคราะห์และประเมินค่า จากลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ดังกล่าว จึงควรมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน เช่น การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาศักยภาพทางสมองได้แก่ การคิด การแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง จัดกระบวนการสร้างความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์การสร้างองค์ความรู้และการสรุปบทวนของผู้เรียน

จากการที่ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัญหาของการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนหนองรีประชานิมิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีพบว่า ประสพปัญหาหลายประการที่ทำให้การนิเทศในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ปัญหาที่พบ คือ การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหารใช้เครื่องมือนิเทศและรูปแบบการนิเทศแบบเก่า ซึ่งเป็นการนิเทศแบบตรวจสอบรายการ (checklist) จึงทำให้ครูผู้สอนไม่ได้รับการสะท้อนกลับ หรือไม่ได้รับทราบผลที่เกิดจากการนิเทศ ทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถนำผลที่ได้จากการนิเทศการจัดการเรียนการสอนไปพัฒนาตนเองได้ กระบวนการดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนไม่ชัดเจน การนิเทศไม่เป็นระบบและไม่จริงจัง ไม่ต่อเนื่อง ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการและวิธีการของการนิเทศในโรงเรียน ครูขาดความเข้าใจ และไม่ตระหนักถึงต่อกระบวนการนิเทศภายใน ดังนั้นการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากโรงเรียนต้องเข้าสู่ระบบประกันคุณภาพการศึกษา และที่สำคัญ ครูผู้สอนในโรงเรียนเป็นผู้ที่รู้และเข้าใจปัญหาต่างๆในโรงเรียนโดยตรง จึงจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเองมากที่สุด แต่การนิเทศ ที่ได้มาตรฐานที่ดำเนินการนิเทศโดยผู้นิเทศผู้บริหาร ในปัจจุบันประสพปัญหา กล่าวคือ จำนวนผู้นิเทศไม่เพียงพอ (โรงเรียนหนองรีประชานิมิต, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ (เกลทเทอร์น อ่างถึงใน อิศรนนท์ ศิริรัตนพานิชย์, 2559) พบว่าการนิเทศไม่เพียงพอกับความต้องการของครูโดยร้อยละ 80 ของครูผู้สอนที่เป็นตัวอย่างการวิจัยไม่เคยได้รับการสังเกตการสอน หรือน้อยครั้งและไม่มีการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับและยังใช้รูปแบบการนิเทศแบบเดียวกันทั้งหมด ปัญหาเหล่านี้หากยังไม่แก้ไขย่อมส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาโดยรวม จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแบบประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2563 โดยสรุปปัญหา คือ ขาดการวางแผน หารือเครื่องมือในการนิเทศ ขาดความมั่นใจในการนิเทศ ขาดการยอมรับซึ่งกันและกัน หากการต่อเนื่องในการดำเนินการ ไม่เข้าใจในเรื่องระบบการนิเทศที่ผู้บริหารและครูเรียนรู้และทำงานร่วมกันการดำเนินการนิเทศไม่เป็นระบบ และไม่ต่อเนื่อง ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศยังขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารบางท่านยังไม่ให้ความสนใจต่อการนิเทศ (โรงเรียนหนองรีประชานิมิต, 2564)

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ของ (Hord, 1997) ซึ่งยืนยันว่าการดำเนินการในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง คุณภาพทั้งด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโรงเรียนที่มีการจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) มีผลดีต่อครูผู้สอนและนักเรียน คือ ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวเพิ่มความผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น ตระหนักถึงบทบาทและพฤติกรรมการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีมีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ ผลดีต่อผู้เรียนพบว่าสามารถลดอัตรา การตกซ้ำชั้น อัตราการขาดเรียนลดลง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น และจากแนวคิดของ (Hord, 1997); (วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง, 2557); (วิจารณ์ พานิช, 2555) มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะสะท้อนผลการปฏิบัติงานของครู ใน ทุกขั้นตอนและกระบวนการ ทำให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนางานได้สอดคล้องกับสถานการณ์ และบริบทการทำงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลการศึกษาวิจัยของ (จุฬามาต จันทรศรีสุต และชุมพล เลิศรัฐการ, 2559) เรื่องการพัฒนารูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ วิชาชีพรูปแบบพันธมิตรครูซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มของครูและนักวิชาการที่มีความสนใจ ต้องการการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยเน้นการปรึกษาหารือและการทดลองใช้นวัตกรรม สรุปได้ว่าการ พัฒนา โรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สามารถนำไปใช้ได้ทันทีในชั้นเรียน และมีเวลาที่จะอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ๆ กับเพื่อนครู อีกทั้งเหมือนการทำงานปกติทำให้ครูไม่ต้อง ทิ้งชั้นเรียนเพื่อไปแสวงหาความรู้

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เห็นได้ว่ามีความเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน กล่าวคือ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่มีวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน เป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นกัลยาณมิตร เปิดโอกาสที่เป็นอิสระให้ครูผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อตรวจสอบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบแผนงานวิจัย โดยใช้ปริมาณนำคุณภาพ กระบวนการเก็บข้อมูลนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research: R1) การออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Design and Develop: D1) มีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research: R1) ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการดำเนินการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เครื่องมือที่ใช้คือแบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ภาพรวมเท่ากับ 1.00 สามารถนำไปใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลได้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research: R₁) ใช้แบบวิเคราะห์เอกสารเพื่อรวบรวมแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หลังจากทบทวนเอกสารแล้ว ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยผู้วิจัยติดต่อและสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบออนไลน์ ผ่านโปรแกรม zoom พร้อมทั้งทำการจดบันทึกข้อความการวิเคราะห์ข้อมูล R₁ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สำหรับแบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง

2. การออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Design and Develop: D₁) การออกแบบและพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 4 ขั้นตอน 1. ร่างรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research: R₁) 2. วิพากษ์ร่างรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้าน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 5 คน และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ 3. ตรวจสอบรูปแบบโดยผู้บริหารและครู โดยใช้แบบประเมินรูปแบบ 4. ปรับปรุงและแก้ไขรูปแบบ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตามคำแนะนำเครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ภาพรวม เท่ากับ 1.00 เก็บรวบรวมข้อมูลการออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Design and Develop: D₁) โดยวิพากษ์รูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 5 คน ดำเนินการวิพากษ์ ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านโปรแกรม zoom พร้อมทั้งทำการจดบันทึกข้อความ แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นตรวจสอบรูปแบบด้วยการประเมินรูปแบบจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนหนองรีประชานิมิต โดยการทำแบบประเมินรูปแบบผ่าน Google form หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงรูปแบบตามความคิดเห็น ผู้บริหารสถานศึกษา และครูของโรงเรียนหนองรีประชานิมิต การวิเคราะห์ข้อมูล (D₁) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากแบบประเมินรูปแบบ

ผลการการศึกษา

การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา มีผลดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ผลการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องผ่านรูปแบบออนไลน์พบว่า ในการดำเนินการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีองค์ประกอบของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. กระบวนการ ดังนี้ 1) พิจารณาเป้าหมาย และวางแผนการดำเนินงาน (Consider) 2) ปฏิบัติการสอนและสังเกตชั้นเรียน (Action) 3) ขั้นสะท้อนคิด (Reflect) 4) ประเมินผลสำเร็จ (Evaluation) การวัดและการประเมินผล 5) เงื่อนไขสำคัญ และ 6) ปัจจัยสนับสนุน

2. ผลการตรวจสอบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา

ผลการวิพากษ์รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวคิดที่เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ตลอดจนการลำดับความสำคัญของเงื่อนไขสำคัญและปัจจัยสนับสนุน ที่ส่งต่อการดำเนินการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา โดยผลการตรวจสอบจากการประเมินรูปแบบโดยใช้ แบบประเมินความเหมาะสม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัศึกษามีความเหมาะสมดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการตรวจสอบการประเมินรูปแบบ

รายการตรวจสอบองค์ประกอบของ รูปแบบ CARE Model	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ	4.40	0.70	มาก
2. วัตถุประสงค์	4.60	0.52	มากที่สุด
3. กระบวนการ	4.60	0.70	มากที่สุด
3.1 พิจารณาเป้าหมาย และวางแผนการดำเนินงาน (Consider)	4.60	0.52	มากที่สุด
3.2 ปฏิบัติการสอนและสังเกตชั้นเรียน (Action)	4.60	0.52	มากที่สุด
3.3 ขั้นสะท้อนคิด (Reflect)	4.50	0.53	มากที่สุด
3.4 ประเมินผลสำเร็จ (Evaluation)	4.50	0.71	มากที่สุด
4. การวัดและประเมินผล	4.50	0.53	มากที่สุด
5. เงื่อนไขสำคัญ	4.50	0.53	มากที่สุด
6. ปัจจัยสนับสนุน	4.60	0.52	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.53	0.47	มากที่สุด

จากผลการตรวจสอบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พบว่า 1) ด้านหลักการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.70) โดยให้ความเห็นว่า หลักการของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความสอดคล้องกับการดำเนินการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ครอบคลุมถึง การดำเนินกิจกรรมจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา 2) วัตถุประสงค์ มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.52) โดยให้ความเห็นว่า วัตถุประสงค์ของรูปแบบมีความเหมาะสมกับการดำเนินกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กำหนดวัตถุประสงค์ได้ครอบคลุมถึงการพัฒนาผู้เรียน 3) กระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.60 S.D. = 0.70) โดยให้ความเห็นว่า กระบวนการดำเนินการมีความชัดเจนแสดงให้เห็นถึงลำดับขั้นตอนของการดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม ครอบคลุมเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 4) การวัดและการประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.50 S.D. = 0.53) โดยให้ความเห็นว่า การประเมินผลมีการกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลได้เป็นรูปธรรม ครอบคลุมถึงการพัฒนาศรรณะการจัดการเรียนการสอนและส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 5) เงื่อนไขสำคัญ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.50 S.D. = 0.53) โดยให้ความเห็นว่า ปัจจัยสำคัญของการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สมาชิกในกลุ่มต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกันคือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความรู้และความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก มีการทำงานร่วมกันและมีความสามารถในการสื่อสารที่เหมาะสม 6) ปัจจัยสนับสนุน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.60 S.D. = 0.52) โดยให้ความเห็นว่า ในการดำเนินการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้สำเร็จนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำ สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพต้องมีความสามารถในการสื่อสาร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ความร่วมมือระหว่างเครือข่าย ส่งเสริมให้เกิดการจัดการความรู้และการทำงานเป็นทีม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาศรรณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาศรรณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วารูปแบบมีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหา และมีประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้ ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาศรรณะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีการดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานและสภาพที่ปรากฏ หลักการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ (Professional Learning Community) แนวคิดเกี่ยวกับการให้คำชี้แนะ (Coaching) การดูแลให้คำปรึกษาและคำแนะนำ (Mentoring) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศและการติดตามช่วยเหลือ ทฤษฎีภาวะผู้นำ ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีการสื่อสาร หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาศรรณะการจัดการเรียนรู้ สิ่งที่สุดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านที่กล่าวถึงชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ว่าเป็นการรวมตัวเพื่อการแลกเปลี่ยนใดๆ เกิดการขับเคลื่อนทั้งระบบ จึงจำเป็นต้องสร้างความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่สุดคล้อง

กับ (วรลักษณ์ ชูกำเนิด, 2557), (นัตยา หล้าพูนธีรกุล, 2559), (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) และ (มนตรี แยมกสิกร, 2561) ได้กล่าวไว้สอดคล้องกันว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นต้องมีหลักการ 1) วิสัยทัศน์ร่วม (Share Vision) 2) ทีมร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Teams) 3) ภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) 4) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Learning and Continuous Professional Development) 5) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Exchanging Experiences and Reflect The Performance) และ 6) โครงสร้างสนับสนุน (Supportive structure) ซึ่งสอดคล้องกับ Quonias Hudson (2015) กล่าวว่าภายในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบ PLC คณะครูต้องร่วมกันทำงานเพื่อค้นหากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนใหม่ๆ ช่วยปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ (David Mello, 2013) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการศึกษาภายในโรงเรียนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูจะต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเข้าใจกัน ร่วมกันสร้างความรู้สึกร่วมกันมีส่วนร่วม ความสำเร็จ เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ

2. จากผลการวิพากษ์และตรวจสอบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาโดยสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group Discussion) พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ในกระบวนการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีกระบวนการดำเนินการตามขั้นตอนโดยการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และการสัมภาษณ์ เป็นการอภิปรายความคิดเห็นตามประเด็นการสัมภาษณ์จึงส่งผลให้ความเหมาะสมของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมากที่สุด และนอกจากนี้แล้วในกระบวนการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้มีการนำแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียน (Lesson Study) มาใช้เป็นกรอบของกระบวนการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เนื่องจากการพัฒนาบทเรียนเป็นการรวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอน ร่วมกันทำงานเป็นทีม โดยมีวิสัยทัศน์เดียวกันคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ครูผู้สอนจึงรวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงแนวคิด และกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ ตลอดจนมีการนิเทศ ติดตามผลของการพัฒนาบทเรียน การสังเกตชั้นเรียน การประเมินผลสำเร็จ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากขั้นตอนของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา ที่ผ่านการตรวจสอบโดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) มีกระบวนการประกอบด้วย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) พิจารณาเป้าหมาย และวางแผนการดำเนินงาน (Consider) 2) ปฏิบัติการสอนและสังเกตชั้นเรียน (Action) 3) ขั้นสะท้อนคิด (Reflect) และ 4) ขั้นประเมินผลสำเร็จ (Evaluation) จากขั้นตอนดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ (สุเมธ งามกนก, 2556) ได้กล่าวถึงการดำเนินการพัฒนาบทเรียนไว้ว่า ผู้สอนจะต้องสร้างเป้าหมายให้กับผู้เรียน ทำวิจัยในชั้นเรียนร่วมกับครูคนอื่น อภิปรายร่วมกับครูผู้สอนเพื่อปรับปรุงบทเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ (ชาโรณี ตรีวิธัญญ์, 2557) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ครูผู้สอนหรือ

ผู้ดำเนินการต้องพิจารณารูปแบบการดำเนินการที่มีลักษณะของการทำงานเป็นทีม การพัฒนาบทเรียนร่วมกันต้องมีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2562) ได้กล่าวไว้ว่า ในการเตรียมและดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมปฏิบัติการในการสอนงานแบบพี่เลี้ยงนั้นสามารถดำเนินการได้ผ่านกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการทดลองใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา พบว่า การดำเนินการใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ ให้ประสบผลสำเร็จนั้นสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีเงื่อนไขที่สำคัญที่จะส่งผลให้การดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ คือ สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สมาชิกต้องมีความรู้และความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก สมาชิกต้องมีความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ต้องมีความสามารถในการสื่อสาร นอกจากนี้เงื่อนไขที่สำคัญแล้วการดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความสามารถในการสื่อสารทางบวก ความร่วมมือระหว่างเครือข่าย การจัดการความรู้ และการทำงานเป็นทีม

ผู้วิจัยจึงนำเสนอรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา ที่ผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิและผ่านการประเมินรูปแบบจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนหนองรีประชานิมิต มีรายละเอียดแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา

บทสรุป

การพัฒนาารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) กระบวนการเก็บข้อมูลนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research: R1) การออกแบบและพัฒนาารูปแบบ (Design and Develop: D1) จากผลการพัฒนาารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1 หลักการ 2 วัตถุประสงค์ 3 กระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ 1) พิจารณาเป้าหมาย และวางแผนการดำเนินงาน (Consider) 2) ปฏิบัติการสอนและสังเกตชั้นเรียน (Action) 3) ขั้นสะท้อนคิด (Reflect) 4) ประเมินผลสำเร็จ (Evaluation) การวัดและการประเมินผล 5) เงื่อนไขสำคัญ และ 6) ปัจจัยสนับสนุน ตรวจสอบ และรับรองรูปแบบโดยวิพากษ์รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน และ ยืนยันผลการรับรองโดยการประเมินรูปแบบโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แบบ “CARE Model” ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสนใจ ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการและความสนใจของครูผู้สอน ว่าครูผู้สอนมีความต้องการในการพัฒนาตนเองหรือการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในด้านใด เพื่อเลือกรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการของครูผู้สอน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในแต่ละด้านต่อไป เช่น “การพัฒนาารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน”

2.2 หลังจากนำรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้แล้ว โรงเรียนควรมีการติดตามผลการใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการขยายผลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชาธิณี ตรวีรบุญ. (2557). การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) ทางเลือกใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน . สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2565 จาก <https://www.prc.ac.th/document/teacher/curriculum/4c5991e59785af35dc4cb3f2de80863ce8fd1307.pdf>

- นัตยา หล้าทูนธีรกุล. (2559). *PLC การพัฒนาครูเพื่อศิษย์ยุค THAILAND 4.0*. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2562). *สร้างนวัตกรรมบนฐานการวิจัย PLC&Logbook*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี แยมกลีกร. (2561). *ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ: ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงตนเองของครู*. ในการประชุมทางวิชาการของครูสภา ประจำปี 2559 เรื่อง “การวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้และการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- โรงเรียนหนองรีประชานิมิต. (2563). *รายงานผลการนิเทศเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้*. กาญจนบุรี: โรงเรียนหนองรีประชานิมิต.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด และคณะ. (2557). *รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21* บริบทโรงเรียนในประเทศไทย. *วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิจารณ์ พานิช. (2559). *บันทึกชีวิตครูสู่ชุมชนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒพล. (2558). *การโค้ชเพื่อการรู้คิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *การขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2565 จาก http://www.sakonarea1.go.th/news_file/p76213222146.pdf
- สุเมธ งามกนก. (2556). *การบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า (Lesson study)*. *วารสารวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 24(3), 37-47.
- เสถียร อ่วมพรหม. (2560). *แนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ Professional Learning Community*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- อิสรนนท์ ศิริรัตนพานิชย์. (2559). *การนิเทศในโรงเรียนสกล*. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม.
- David Mello. (2013). *Effectiveness of active learning in the arts and sciences* Department of Mathematics, and Department of Legal Studies. Rhode Island: Johnson & Wales University.
- James Bellanca and Ron Brandt. (2010). *21st Century Skills: Rethinking How Students Learn*. Solution Tree Press.

